

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronologia Monasteriorum Germaniæ Præcipuorum Ac Maxime Illustrium

Brusch, Kaspar

Nürnberg, 1682

Neresheimium, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38166

anno Dñi 779. ad Episcopatus Augustani gubernationem ab ipso Carolo Magno evocatus legitur. De quo vide Tomum primum nostrum de Episcopatibus. Præsident hoc nostro seculo & huic Murbacensi & alteri in Burgundionibus sitæ Luderensi Abbatia clari-
 rissimus vir, Dominus Joannes Rudolphus, nobili familia natus de Stohr, liberalitatis & doctrinæ dotibus reverendissimus. *Lu. Leren- se Cœnob.*

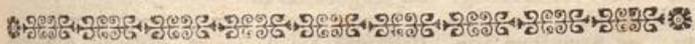
*Quem precor ex animo, nobis ut cetera mittat,
 Quæ defunt operi hac parte profecto meo.*

*Sic sibi nomen & æternos acquirat honores
 Omnibus, hæc habuit quos aliquando domus*

*Ut pietate patres & Religionem celebres,
 Sic virtute etiam moribus atq; graves.*

Sic conservet eum, sic fortunetq; beetq;

Illustrem Dominum, qui regit astra, Deus.

NERESHEIMIUM, elegans ac magnificum Benedictinæ professionis monachorum cœnobium, in Sueviæ quodam tractu, quem ob soli admodum arenosi sterilitatem *Duri campi* appellatione accolæ notant, Comitum Oetingensium ditione, prope ejusdem nominis oppidum, in peramceno colle tribus à Nordlingiaco milliaribus cis nemus Plossianum videlicet situm, fundatum ac amplissime dotatum legitur anno Domini 1095. ab Hartmanno, Comite Dillingensi, primo nimirum Hugobaldi IV. Comitis filio, & ab illustri Domina Adelheide, Hartmanni Comitis uxore, Comitissa de Kiburg. Consecratum est ab Ulrico, Hartmanni Comitis filio, Episcopo Constantiensi. Est in eo cœnobio celebris sepultura eorundem Comitum Dillingensium, quorum originem ex Imp. Henrici Aucupis genere esse, in vetustis annalibus legitur. Fuerunt illi olim Imperatoris nomine Advocati in urbe Franckhenfurt, quorum hodie adhuctalis reperitur genealogia.

Hugobaldus primus, qui Comitatus Kiburgensi, Dillingensi & Wittislingensi, à Divo Othone Magno, Imperatore potentissimo, donatus est, eo quòd fortiter ac strenue contra Hungensium.

Uu nos

nos ad Augustam Vindelicam dimicasset, frater Adalberonis Episcopi Augustani, uxorem duxisse legitur Dominam Theobergam vel Dietbergam, Proneptem Lotharii Imperatoris, de femine Caroli Magni natam, Suevorum & Alemannorum Ducis Burcardi filiam, celebratis nuptiis in Sueviæ oppido Veringen. Is Comes Hugobaldus in Nerisheimensi cubat media Ecclesia. Obiit anno 908. Uxor ejus Theoberga quiescit in pago Witislingen.

Huic nati sunt liberi

<i>S. Udalricus</i> , Episcopus Augustanus cui pater moriens dedit Dillingensem, ad Danubium fitam civitatem, quæ hodie adhuc est Episcopi Augustani.	<i>Theobaldus</i> , Comes in Kiburg & Dillingen, qui anno Domini 980. condidit arcem in villa Donawerd, & cæsus legitur ab Hunnis prope Augustam Vindelicam. Is genuit Richardum Comitem, alibi Richowinum dictum, qui pontem Donawerdensem primus F. F. & uxore ducta pater factus legitur	<i>Mangoldus</i> , Werdæ Sueviæ ad confluentiam Danubii & Wernici conditor, cum filio Hugobaldo II.	<i>Eleusina</i> , prima Abbatis S. Stephani.	<i>Luitgardis</i> , Domino Burcardo juniore Sueviæ Duci desponsata, ex qua nati
		<i>Reinoldus</i> vel <i>Reginboldus</i> , primus Abbas S. Ulrichi cœnobii Augustani, ex quo tandem ad Spirensis Episcopatus gubernaculum evocatus legitur.	<i>Mangoldus</i> , Comes.	<i>Kunigundis</i> , monialis in Buchow, Canonissarum collegio.
	<i>Mangoldi</i> Comitis, fundatoris cœnobii in Werdæ Suevica, qui ex conjugis sue Domine Tuta excepit	<i>Hartmanni</i> Comitis Dillingensis & Kiburgii. Cujus filius erat <i>Hugobaldus III.</i> à quo patre prodiit	<i>Irmentrudis</i> , prætis Magistræ monialium congregationis in Danubiana Werdæ.	
<i>Lietzheimense cœnobium.</i>	<i>Gunderadam</i> , primam Abbatissam monialium in Werdæ Suevica.	<i>Mangoldum</i> , Comitem Werdæ Suevica, qui ex Mechtilde Comitissa de Schwabegk sustulit	<i>Adelbertus</i> fundator monialium cœnobii Lietzheimensis, prope Hochstadium Danubianum situm, advocatus monasterii in Nerisheim anno 1151 cui ex conjugis D. Guta, Comitissa Werdenbergensi, iterum nati leguntur	

Benedictam, Mangoldum,
Comitissam, Comitem
Wittelsba- Wer dæ æ
caesem. Suevicæ, qui

Mangoldum
ultimum ejus
loci Comi-
tem genuit.

Hugobaldus IV. Ulricus, Epi- Ornestus, pri-
Ex hoc ipso scopus Con- mus Abbas
Hugobaldo na- stantienfis. Nerishei-
tus est mensis.

Hartmannus, fun-
dator Neresheimensis, qui legitur ex hac
mortali vita decessisse anno 1121. Sepelitur
cum uxore Adelheide in sinistro Ecclesiæ
latere infra chorum.

*Hos, Dillinga, tibi procures dedit alma vetustas,
Utq, fide insignes, sic pietate patres.
Excoluere tuum magnis qui suntibus Istrum,
Dum condunt urbes, oppida, templa, domos.
Hæc ipsa horum erit in toto laus orbe superstes,
Mcenia quam tua sunt ipsa futura diu.*

Apostro-
phe ad op-
pidum
Dillin-
gerse.

Sequitur catalogus Neresheimensium Abbatum.

Abbatum
Catal.

1. Ornestus, Comes Dillingensis, Alberti Comitis filius,
constituitur à fratris sui filio Hartmanno primus novæ mona-
chorum congregationis Abbas, anno Domini 1095. Præfuit per
unum saltem annum, & emigravit ex hoc seculo anno gratiæ
1096.

2. Hugo successit Ornesto. Præfuit quinque annis. Obiit an-
no salutis 1101.

3. Theodoricus præfuit annis 17. Obiit anno Domini 1118.

4. Henricus 7. annis præfuit & decessit ex hac vita anno
Christi 1125. Sub hujus gubernatione obiit fundator Hart-
mannus.

5. Pilegrinus præfuit annis 15. Absolvit naturæ debitum
anno gratiæ 1140.

6. Orthliebus præfuit 24. annis & obiit anno gratiæ 1164.

7. Henricus præfuit annis 35. Decessit anno redempti hu-
mani generis 1199.

8. Degenbardus rexit annis 27. Obiit anno Christianorum
1226.

9. Godeboldus, vir nobilis de Ebingen, eligitur vivente adhuc

huc Abbate Degenhardo in coadjutorem anno 1219. eodemque anno, quo Degenhardus obiit, sponte sua reddidit Abbatiam his, à quibus illam antea acceperat.

10. *Ruggerus* præfuit annis 32. Obiit anno gratiæ 1258.

11. *Udalricus de Elchingen* sedit ad Abbatiam clavum annis 19. Obiit anno 1277. multimodis oppressionibus fatigatus & administratione contra iustitiam & absq; causa rationabili exutus: timens occisione sui dispendium Ecclesiæ Nerisheimensi imminere, cum non haberet sublevantem, resignare compulsus est.

12. *Waltherus* præfuit per unum saltem infelicem annu, quo monasterium incendio vastatum est. Obiit anno Domini 1278.

13. *Theodoricus* præfuit decem annis, & resignat, & obiit tandem anno eodem 1288.

14. *Fridericus de Zipplingen*, cellæ præfectus antea in Elefantensi cœnobio, successit Theodorico. Præfuit annis 20. Obiit anno 1308.

15. *Henricus* præfedit 21. annis. Decessit anno salutis 1329.

16. *Colomannus* rexit annis novem. Obiit anno 1338. undecima Septembrium.

17. *Udalricus de Höchstetten* præfuit undecim annis. Obiit anno gratiæ 1349.

18. *Waltherus*, ex oppido Bopfingen natus, præfuit 20. annis. Obiit anno 1369.

19. *Conradus, Dillingensis*, præfuit tribus annis & resignavit Abbatiam anno 1372.

20. *Wolfhardus*, natus de Steinheim, præfuit annis octo, & decessit ex hac vita mortali ad aliam meliorem anno salutiferi partus 1380.

21. *Wilhelmus de Almansmues* præfuit annis 14. & obiit anno Domini 1394. sexta Junii.

22. *Nicolaus*, nobilis vir de Elchingen, præfuit annis undecim. Obiit anno 1405.

23. *Udalricus* de Roden successit Nicolao. Præfuit 18. annis & Abbatiam magistratum deposuit anno Christi 1423.

24. *Henricus à Diemenstein* sedit annis 23. Obiit anno 1446.

25. *Rudol-*

25. *Rudolphus Venator* præfuit annis 19. Obiit anno Domini 1465.

26. *Georgius de Nenningen* præfedit annis undecim. Obiit anno gratiæ 1476.

27. *Eberhardus de Emmershofen* præfuit annis 18. Obiit anno salutis 1494.

28. *Joannes*, natus de Waiblingen, præfuit annis 13. Resignavit anno Dominicæ Incarnationis 1507. quo inter vivos etiam esse desit in oppido Bopfingen & ædibus cœnobii in Imperiali oppido sitis.

29. *Simon de Bernstadt* præfuit 3. annis. Obiit anno 1510.

30. *Joannes Vinsternacherus*, monachus eximie doctus ex Elchingo assumptus, præfuit annis 19. & obiit anno gratiæ per Christum reparatæ 1529. ætatis suæ 61. Fuit Abbas doctus, virque prudentissimus, & qui suo cœnobio ita sapienter & utiliter præfuit, ut secundus ejus fundator dici meruerit.

31. *Matthias Guterma*n eligitur anno Domini 1529. decima nona die mensis Julii. Præfuit annis 15. mensibus 10. diebus 10. Obiit anno Domini 1545. 29. die mensis Maij, ætatis suæ anno 53. Et fuit primus Abbas hujus monasterii infulatus: utilis vero œconomus & benefactor sui cœnobii maximus.

32. *D. Joannes Schweickhofer* de Boltat eligitur concordibus omnium suffragiis anno Domini 1545. 22. Junii. Præest adhuc laudabiliter & utiliter currente hoc Jubilæo. Sub hujus gubernatione mille equitum comitatu in hoc Nerisheimensi monasterio pernoctavit ipsa die S. Catharinæ anno 1546. invictissimus Imperator, *Carolus V.* cum post fugam Schmalcaldensium Rhænam occuparet & inde Bopfungum descenderet. In hujus Abbatis gratiam scripta hæc extant schediafmata in Sylvarum mearum libro XVII.

De fundatione Nerisheimensis cœnobii.

Hartmannus Dillingensis Comes inclytus istam

Fundavit sacram magnificamq. domum,

Ut Patri æterno laudes canerentur in ipsa,

Ac pietatis ibi floreat omne decus.

Uu 3

Iste

*Iste est hac ipsa fundator in æde sepultus,
Cujus apud te animam, Christe redemptor, habes,
Christe, Patrem bene qui pro nobis omnibus oras,
Nosq; redemisti à morte cruore tuo.*

In Abbatiam Nerisheimensem.

*Carolus hic Quintus, Romani gloria regni,
Exiguas inter prandia sumsit opes,
Cum Smalcaldenses victor fugasset acer vos,
Atq; ducem peteret, Saxonis ora, tuum.
Id Schweighofferò factum est regnante Joanne,
Abbate imprimis ingenuo atq; bono.
Cui Cæsar dextram præbens, promisit eidem
Clementemq; animum præsidiumq; pium.
Vivat Carolus, æternosq; super sit in annos,
Et totum orbem habeat sub ditione sua.!*

NEUBURGENSE monialium, generis nobilitate conspicuarum, insigne coenobium Augustanæ diceceeseos, ordinis S. Benedicti, in ejusdem nominis elegantissimo oppido tribus miliaribus supra Ingolstadium ad Danubium principem fluviorum Germaniæ situm, de cujus primordiali fundatione (est enim antiquissimum) vix certi quiddam afferre possum: nam & Episcopatum olim illic floruisse, ex veteribus monumentis liquet: de quo aliquid in nostro opere de Germaniæ Episcopatibus instituto copiosius, ut spero, afferemus. In monialium vero domicilium (post translata aliò sedem Episcopalem) conversum ac fundatum esse legitur à S. Henrico Imperatore Claudio & ejus conjugè Diva Chunigunde Palatinissa anno Domini 1007. ad preces Hilarii, Episcopi cujusdam Pannonici & Cancellarii Imperatorii, qui miraculis clarus in ejusdem coenobii templo ferè medio, honorifico Mausoleo (quod hodie adhuc faxeam Episcopi imaginem ac statuam incisam & exculptam præ se fert) humatus dicitur. Nominatum est & coenobium & oppidum, Neuburgum, quasi novum castellum, ad alterius differentiam,